

INSTITUT SPAJANJA OBITELJI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rad je izrađen na projektu „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji financira UNHCR, a pripremila ga je Tatjana Holjevac, mag.iur, voditeljica Programa zaštite djece bez pratnje i ranjivih skupina u Hrvatskom pravnom centru.

Rad je izrađen u prosincu 2019. te ažuriran u rujnu 2020.

SADRŽAJ

1.UVOD	- 1 -
2.INSTITUT SPAJANJA OBITELJI U MEĐUNARODNOM I EUROPSKOM PRAVU	- 3 -
3.PRAVO NA SPAJANJE OBITELJI U HRVATSKOM PRAVU	- 5 -
3.1.Uvjeti za odobravanje prava na spajanje obitelji.....	- 5 -
3.2.Isključenje od prava na spajanje obitelji	- 6 -
3.3.Poseban položaj djece u postupku spajanja obitelji.....	- 7 -
3.4.Spajanje za članove obitelji osobe s odobrenom privremenom zaštitom.....	- 7 -
4.POSTUPAK SPAJANJA OBITELJI U REPUBLICI HRVATSKOJ	- 9 -
4.1.Podnošenje zahtjeva za privremeni boravak	- 9 -
4.2.Izdavanje vize.....	- 13 -
5.IZAZOVI U OSTVARIVANJU PRAVA NA SPAJANJE OBITELJI.....	- 16 -

1. UVOD¹

Osobama koje su proganjane u svojoj zemlji zbog rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja i koje ispunjavaju i ostale kriterije u skladu s propisima određene zemlje, može biti odobrena međunarodna zaštita. S obzirom na to da se međunarodna zaštita može zatražiti samo ako se osoba nalazi izvan zemlje podrijetla, osobe obično kreću na dugotrajan put, često otežan zbog toga što su prisiljeni kretati se bez putnih isprava i potrebnih viza, odnosno neregularnim putevima. Tijekom tog puta često dolazi do razdvajanja obitelji. Također, događa se i da osobe koje bježe iz zemalja podrijetla od proganjanja ili rata budu prisiljene ostaviti neke članove svoje obitelji iza sebe. Ponovno spajanje s članovima obitelji često predstavlja veliki izazov mnogim osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom. Važnost instituta spajanja obitelji proizlazi i iz toga što se radi o osobama koje se ne mogu vratiti u svoju zemlju podrijetla, niti ju posjećivati, pa time nemaju mogućnost života ili susreta sa članovima svojih obitelji. Stoga mogućnost ponovnog ujedinjenja s članovima obitelji može imati ključnu ulogu u pomaganju osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom da se prilagode novim okolnostima u novoj zemlji, te je to često i presudan korak u njihovoj integraciji u društvo. Također, postupci ponovnog spajanja obitelji pomažu promicanju sigurnih i legalnih puteva članova obitelji te sprječavanju krijumčarenja i trgovanja ljudima. Stoga je potrebno iznaći mehanizme spajanja obitelji koji će biti brzi i učinkoviti, radi što bržeg povezivanja članova obitelji s osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom.²

Osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj su osobe kojima Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske odobrilo međunarodnu zaštitu, odnosno azil ili supsidijarnu zaštitu. Time dobivaju status azilanta ili stranca pod supsidijarnom zaštitom, a koji im jamči cijeli niz prava sukladno hrvatskom zakonodavstvu. Jedno od zakonom zajamčenih prava je i pravo na spajanje obitelji. Prema ZMPZ, azilant se smatra izbjeglicom kojoj je priznat azil u smislu Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine.³

¹ U ovom radu određene imenice navedene su u muškom rodu, a koriste se kao neutralne za muški ili ženski rod.

² UNHCR, Frances Nicholson - Independent Consultant, The "Essential Right" to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification, LEGAL AND PROTECTION POLICY RESEARCH SERIES, DIVISION OF INTERNATIONAL PROTECTION JANUARY 2018, dostupno na: <https://www.unhcr.org/5a8c413a7.pdf>, pristupljeno dana 9.1.2020.

³ Čl. 4. t.6. ZMPZ.

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova u Republici Hrvatskoj je do 30. rujna 2019. odobreno ukupno 742 azila i 142 supsidijarne zaštite.⁴ U 2018. godini bilo je ukupno 39 zahtjeva za spajanje obitelji s korisnicima međunarodne zaštite i to 25 za državljane Sirije, 9 Iraka, i po jedan iz Egipta, Jemena, Rusije, Turske i Sudana. Odobreno je ukupno 29 zahtjeva, a za 10 je postupak u trenutku zaprimanja informacija bio još u tijeku.⁵

Postupak spajanja obitelji složen je i dugotrajan postupak koji zahtjeva zajednički napor i djelovanje različitih državnih tijela. Važnu ulogu u postupku spajanja obitelji imaju Ministarstvo unutarnjih poslova putem policijskih uprava/postaja i Ministarstva vanjskih i europskih poslova putem veleposlanstava i/ili konzularnih predstavništava Republike Hrvatske, te međunarodne i nevladine organizacije kao i Hrvatski Crveni križ, koji aktivno pružaju različite oblike pomoći ovisno o tome kojom vrstom djelatnosti se bave, pravnom, humanitarnom, psihološkom i sl.

Što se tiče primjene instituta spajanja obitelji u praksi, prema MIPEX indeksu iz 2014. godine, Republika Hrvatska se nalazi negdje oko prosjeka EU-a kada govorimo o poštovanju minimalnih standarda kod ostvarivanja prava na spajanje obitelji. U drugim srednjoeuropskim zemljama malo je zakonskih prepreka koje državljanima trećih zemalja otežavaju spajanje obitelji, ali imaju mogućnost odbijanja zahtjeva diskrecijskim odlukama. Trajanje samog postupka i financijska sredstva potrebna za provođenje postupka te putovanje su opterećujući čimbenici. Primjerice, Austrija i Nizozemska će odobriti pravo na spajanje obitelji u slučajevima smrti, razvoda, odvajanja i nasilja, dok se pojedine zemlje (npr. Francuska, Poljska, Španjolska, Švedska, Norveška i SAD) trude razjasniti prava na autonomiju boravka za sve obitelji nekoliko godina nakon podnošenja zahtjeva.⁶

⁴ Ministarstvo unutarnjih poslova, Statistički pokazatelji osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj zaključno do 30.09.2019., dostupno na: <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Tra%C5%BEitelji%20me%C4%91unardne%20za%C5%A1tite%20u%202019%20godini/2-10-trazitelji-azila-do-30-9.pdf>

⁵ Podaci dobiveni od Ministarstva unutarnjih poslova dana 28.1.2019. za potrebe pisanja izvještaja za Asylum Information Database (AIDA), Country report Croatia.

⁶ HRVATSKA Indeks razvijenosti politika integracije migranata (MIPEX), Institut za migracije i narodnosti, 2014., Zagreb, dostupno na: http://www.imin.hr/c/document_library/get_file?uuid=59d7e46c-5152-4a8d-ad14-a296e468d6ca&groupId=10156, pristupljeno 9. 1.2020.

2. INSTITUT SPAJANJA OBITELJI U MEĐUNARODNOM I EUROPSKOM PRAVU

Kada govorimo o pravu na spajanje obitelji u kontekstu međunarodnog izbjegličkog prava, Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. godine ne spominje spajanje obitelji, ali Završni akt Konferencije opunomoćenika na kojem je donesena potvrđuje da je „jedinstvo obitelji... osnovno pravo izbjeglice“ i preporučuje da vlade „poduzimaju potrebne mjere zaštite izbjegličke obitelji, posebno s ciljem da se osigura očuvanje jedinstva obitelji... [i] za zaštitu izbjeglica koje su maloljetnici, posebno djece bez pratnje, a pogotovo djevojčica, s posebnim naglaskom na skrbništvo i usvajanje“. Odbor za ljudska prava potvrdio je da članak 23. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima „jamči zaštitu obiteljskog života uključujući interes za spajanje obitelji“. U svom Općem komentaru br. 19 Odbor kaže: "mogućnost zajedničkog života podrazumijeva usvajanje odgovarajućih mjera, kako na u nacionalnoj razini, tako i u svakom pojedinačnom slučaju, u suradnji s drugim državama, kako bi se osiguralo jedinstvo ili ponovno spajanje obitelji, osobito ako su njihovi članovi razdvojeni iz političkih, ekonomskih ili sličnih razloga."⁷ Isto tako, Odbor za prava djeteta naglašava u svom Općem komentaru br. 6 iz 2005. godine vezano za postupanje prema djeci bez pratnje ili djeci odvojenoj od roditelja sljedeće: „Da bi se u potpunosti poštovala obveza država prema članku 9. Konvencije o pravima djeteta, da osiguraju da dijete neće biti odvojeno od svojih roditelja protiv njihove volje, svi naponi trebaju biti uloženi da se dijete bez pratnje ili dijete odvojeno od roditelja vrati roditeljima, osim ako je daljnje razdvajanje u skladu s djetetovim najboljim interesom, uzimajući u obzir u potpunosti pravo djeteta na izražavanje svog mišljenja.“⁸

Regionalni standardi i sudska praksa o spajanju obitelji najrazvijeniji su u europskom kontekstu, a obuhvaćaju:

- razvoj sudske prakse Europskog suda za ljudska prava od 1980-ih kao važne za spajanje obitelji izbjeglica i osoba sa supsidijarnom zaštitom;
- ključne odredbe EU direktive o spajanju obitelji;
- noviju sudsku praksu Suda Europske unije vezana na tumačenje ove Direktive; i

⁷ UNHCR, Frances Nicholson, The “Essential Right” to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification, Legal And Protection Policy Research Series, Division Of International Protection January 2018, dostupno na: <https://www.unhcr.org/5a8c413a7.pdf>, pristupljeno dana 9.1.2020.

⁸ UNHCR, Frances Nicholson, The “Essential Right” to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification, Legal And Protection Policy Research Series, Division Of International Protection January 2018, dostupno na: <https://www.unhcr.org/5a8c413a7.pdf>, pristupljeno dana 9.1.2020.

- pravo na dobru upravu i povezana načela.⁹

Što se tiče pravne stečevine EU o azilu, relevantni propis koji uređuju institut spajanja obitelji je Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. godine o pravu na spajanje obitelji¹⁰. Ta je direktiva prenesena i u hrvatsko zakonodavstvo. Direktivom se određuju uvjeti za ostvarivanje prava na spajanje obitelji od strane državljana trećih zemalja, uključujući izbjeglice, koji zakonito borave na teritoriju država članica EU. "Ponovno spajanje obitelji nužan je put ka omogućavanju obiteljskog života. Pomaže stvaranju sociokulturne stabilnosti olakšavajući integraciju državljana trećih zemalja u državu članicu, što također služi za promicanje ekonomske i socijalne kohezije...". Direktiva se posebno odnosi na izbjeglice te naglašava da se posebna pažnja treba posvetiti položaju izbjeglica zbog razloga koji su ih prisilili da napuste svoju zemlju i onemogućili im da vode normalan obiteljski život u zemlji podrijetla. Stoga bi se trebali uspostaviti povoljniji uvjeti za ostvarivanje njihovog prava na spajanje obitelji.¹¹

Spajanje obitelji obuhvaća pravo, koje imaju članovi uže obitelji osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom, da se spoje s tom osobom u zemlji koja je toj osobi odobrila međunarodnu zaštitu i da nastave legalno živjeti u toj zemlji, ostvarujući zakonom propisana prava.

⁹ UNHCR, Frances Nicholson, The "Essential Right" to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification, Legal And Protection Policy Research Series, Division Of International Protection January 2018, dostupno na: <https://www.unhcr.org/5a8c413a7.pdf>, pristupljeno dana 9.1.2020.

¹⁰ Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. godine o pravu na spajanje obitelji dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0086&from=HR>, pristupljeno, pristupljeno dana 20.1.2020.

¹¹ UNHCR, Frances Nicholson The "Essential Right" to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification, Legal And Protection Policy Research Series, Division Of International Protection January 2018, dostupno na: <https://www.unhcr.org/5a8c413a7.pdf>, pristupljeno dana 9.1.2020.

3. PRAVO NA SPAJANJE OBITELJI U HRVATSKOM PRAVU

3.1. Uvjeti za odobravanje prava na spajanje obitelji

Pravo na spajanje obitelji u Republici Hrvatskoj detaljnije je regulirano Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti¹² (dalje u tekstu: ZMPZ)¹³, a u postupku odobravanja spajanja obitelji primjenjuje se i Zakon o strancima (dalje ZOS)¹⁴.

Azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom kao i stranac pod privremenom zaštitom u Republici Hrvatskoj imaju pravo na spajanje obitelji¹⁵ s članovima njihove uže obitelji koje definira ZMPZ¹⁶. To su bračni ili izvanbračni drug ili istospolni partner (ako postoji više žena, odnosno muževa, pravo na spajanje obitelji odobrit će se samo jednoj ženi odnosno jednom mužu), maloljetno (biološko ili posvojeno) dijete, maloljetno (biološko ili posvojeno) dijete partnera koji ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu, punoljetno dijete koje zbog bolesti ili zdravstvenog stanja nije u mogućnosti brinuti se za sebe, roditelji s kojima je osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom živjela u zajedničkom kućanstvu, ako se utvrdi da je ovisna o skrbi osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom. Ako se radi o djetetu koje je u Republici Hrvatskoj dobilo međunarodnu zaštitu, roditelji ili njegovi zakonski zastupnici se mogu spojiti s njim. Članovi obitelji azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom koji zakonito borave u Republici Hrvatskoj ostvaruju ista prava kao i azilant, odnosno stranac pod supsidijarnom zaštitom.¹⁷

Definicija članova uže obitelji prema odredbama ZOS-a se razlikuje od one definirane ZMPZ. Tako prema ZOS-u, članovi obitelji su bračni drugovi, osobe koje su u izvanbračnoj zajednici, maloljetna zajednička djeca bračnih i izvanbračnih drugova, njihova maloljetna posvojena djeca te maloljetna djeca svakog od njih, a koja nisu zasnovala vlastitu obitelj, te roditelji ili posvojitelji maloljetne djece.¹⁸ Iznimno, članom uže obitelji može se smatrati i drugi srodnik, ako postoje posebni osobni ili ozbiljni humanitarni razlozi za spajanje obitelji u Republici Hrvatskoj.¹⁹

¹² NN [70/15](#), [127/17](#).

¹³ Čl. 64., st. 2. t. 2. ZMPZ.

¹⁴ NN 130/11, 74/13, 69/17, 46/18, 53/20.

¹⁵ Čl. 83. st. 1. t. 8. ZMPZ.

¹⁶ Čl. 66. st. 1. ZMPZ i čl. 4. st. 1. t. 18. ZMPZ.

¹⁷ Čl. 66. st. 4. ZMPZ.

¹⁸ Čl. 56. st. 1. ZOS.

¹⁹ Čl. 56. st. 2. ZOS.

Ako osoba ne može pribaviti službene dokumente kojima dokazuje određeni obiteljski odnos, uzet će se u obzir okolnosti na temelju kojih se može procijeniti postoji li takav odnos, a odluka o odbijanju zahtjeva za spajanje obitelji ne može se temeljiti isključivo na činjenici da ne postoje službeni dokumenti kojima se dokazuje određeni obiteljski odnos.

3.2. Isključenje od prava na spajanje obitelji

U određenim slučajevima, unatoč ispunjavanju svih pretpostavki za spajanje obitelji, može doći do isključenja od prava na spajanje obitelji. Tako pravo na spajanje obitelji neće imati član obitelji kod kojeg postoje razlozi za isključenje azila ili isključenje supsidijarne zaštite, te ako postoje okolnosti koje utječu na zaštitu nacionalne sigurnosti ili javni poredak Republike Hrvatske.²⁰ Razlozi za isključenje od zaštite odnose se na situaciju u kojoj osoba može uživati zaštitu ili prima pomoć tijela ili agencija Ujedinjenih naroda, osim UNHCR-a te odobren boravak u zemlji koja na temelju tog boravka priznaje ista prava i obveze kao državljanima te zemlje (osim ako ta zaštita prestane iz bilo kojeg razloga na koje osoba nije imala utjecaja, a njen položaj nije konačno riješen u skladu s odgovarajućim rezolucijama koje je usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda). Također, razlozi za isključenje obuhvaćaju i postojanje ozbiljnih razloga na temelju kojih se smatra da je osoba počinila, poticala ili na drugi način sudjelovala u izvršenju zločina protiv mira, ratnog zločina ili zločina protiv čovječnosti utvrđenog odredbama međunarodnih akata, teškog nepolitičkog kaznenog djela izvan Republike Hrvatske, a prije njenog dolaska u Republiku Hrvatsku, uključujući i osobito okrutna postupanja, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem te djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda, kao što je istaknuto u Preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda. Takvim osobama neće se odobriti pravo na spajanje obitelji.

Isključenje supsidijarne zaštite, pa tako i prava na spajanje obitelji, će se primijeniti kod osoba kod kojih postoje ozbiljni razlozi na temelju kojih se smatra da je osoba počinila, poticala ili na drugi način sudjelovala u izvršenju zločina protiv mira, ratnog zločina ili zločina protiv čovječnosti utvrđenog odredbama međunarodnih akata ili teškog kaznenog djela (smatra se kazneno djelo za koje se prema hrvatskom zakonodavstvu može izreći kazna zatvora u trajanju od pet godina ili teža kazna) te djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda, kao što je istaknuto u Preambuli i članku 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda. Također, ako se utvrdi da osoba predstavlja opasnost za nacionalnu

²⁰ Čl. 66. st. 5. ZMPZ.

sigurnost ili javni poredak Republike Hrvatske, isključit će se od primjene instituta spajanja obitelji.

3.3. Poseban položaj djece u postupku spajanja obitelji

Djeca bez pratnje, zbog svoje dobi, pripadaju najranjivijoj skupini osoba. Prilikom postupanja prema djeci bez pratnje treba se primijeniti načelo najboljeg interesa djeteta i uvijek donositi odluke u skladu s dobrobiti svakog pojedinog djeteta. Kada se procjenjuje najbolji interes djeteta trebaju se ispitati i mogućnost spajanja djeteta s njegovom obitelji.²¹ Poseban skrbnik/skrbnik djeteta bez pratnje je dužan poduzeti sve potrebne radnje, uključujući kontaktiranje i suradnju s mjerodavnim ministarstvima, drugim državnim i inozemnim tijelima te nevladinim organizacijama radi spajanja djeteta s obitelji, ako je to u njegovom najboljem interesu.²²

Ako je dijete bez pratnje zatražilo međunarodnu zaštitu, te izjavilo da su mu roditelji ili drugi srodnici u jednoj od zemalja Europske unije, primijenit će se Uredba Dublin III²³, koja omogućava djeci bez pratnje da se spoje sa svojim roditeljima ili drugim srodnicima u zemljama članicama Europske unije. U tom postupku aktivno sudjeluje Ministarstvo unutarnjih poslova te poseban skrbnik/skrbnik djeteta bez pratnje. Dublinski postupak pokreće se po službenoj dužnosti temeljem podataka danih u zahtjevu za međunarodnu zaštitu u kojem se prikuplja što više podataka o obitelji i srodnicima te se svi potrebni dokumenti. Podaci se prikupljaju i putem Eurodac sustava. U slučaju pozitivnog rješavanja dublinskog postupka, poseban skrbnik/skrbnik djeteta bez pratnje u pratnji je djeteta tijekom transfera do druge države članice Europske unije, sve do preuzimanja djeteta od strane roditelja ili nadležnih službi socijalne skrbi. Troškove transfera djeteta snosi Ministarstvo unutarnjih poslova, dok za posebnog skrbnika/skrbnika troškove puta snosi Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

²¹ Čl. 10. st. 2. ZMPZ.

²² Čl. 10. st. 3. ZMPZ.

²³ Regulation (EU) No 604/2013 Of The European Parliament And Of The Council of 26 June 2013 dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0031:0059:EN:PDF>, pristupljeno dana 9.1.2020.

3.4. Spajanje za članove obitelji osobe s odobrenom privremenom zaštitom

Kada govorimo o osobi koja ima odobrenu privremenu zaštitu u Republici Hrvatskoj, ona zahtjev za spajanje obitelji podnosi osobno ili ga podnosi član njezine obitelji koji želi doći u Republiku Hrvatsku.²⁴

Članu obitelji koji se spaja s osobom s odobrenom privremenom zaštitom, u slučaju ispunjavanja zakonom propisanih uvjeta također će se odobriti privremena zaštita. U slučajevima kada članovi obitelji uživaju privremenu zaštitu u različitim državama članicama Europske unije, prilikom spajanja obitelji uzet će se u obzir interesi članova obitelji.²⁵

²⁴ Čl. 89. st. 1. ZMPZ.

²⁵ Čl. 89. st. 3. ZMPZ.

4. POSTUPAK SPAJANJA OBITELJI U REPUBLICI HRVATSKOJ

U slučaju spajanja obitelji azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom, postupak se provodi primjenom odredbama ZMPZ²⁶ i odredbama ZOS.

Postupak se sastoji od dvije faze. Prva faza postupka obuhvaća podnošenje zahtjeva za odobravanje privremenog boravka, dok se druga faza postupka odnosi na izdavanje vize odnosno dozvole boravka.

3.1. Podnošenje zahtjeva za privremeni boravak

ZOS propisuje uvjete ulaska, kretanja, boravka i rada državljana trećih zemalja i državljana država članica EGP-a (Europskog gospodarskog prostora) i članova njihovih obitelji. Privremeni boravak, kao jedan od vrsta boravaka koje poznaje ZOS, odobrava se državljaninu treće zemlje koji namjerava boraviti ili boravi u Republici Hrvatskoj u svrhu spajanja obitelji.²⁷

Privremeni boravak će se odobriti državljaninu treće zemlje ako dokaže svrhu privremenog boravka, ima valjanu putnu ispravu, sredstva za uzdržavanje, zdravstveno osiguranje, nema zabranu ulaska i boravka u Republici Hrvatskoj i ako ne predstavlja opasnost za javni poredak, nacionalnu sigurnost ili javno zdravlje.²⁸ Može se odobriti državljaninu treće zemlje koji ispunjava prethodno navedene uvjete i koji je član uže obitelji hrvatskog državljanina, državljanina treće zemlje koji ima odobren stalni boravak, državljanina treće zemlje koji ima odobren privremeni boravak ili državljanina treće zemlje kojemu je odobrena međunarodna zaštita.²⁹

Zahtjev za odobrenje privremenog boravka podnosi se u diplomatskoj misiji, odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske. Zahtjev se može podnijeti i u policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji u Republici Hrvatskoj prema mjestu namjeravanog boravka državljanina treće zemlje, ako se radi o državljaninu treće zemlje kojemu za ulazak u Republiku Hrvatsku nije potrebna viza. Zahtjev za odobrenje privremenog boravka podnosi osoba koji traži spajanje obitelji.

²⁶ Čl. 66. st. 6. ZMPZ.

²⁷ Čl. 47. st. 1. t. 1. ZOS.

²⁸ Čl. 54. ZOS.

²⁹ Čl. 55. st. 1. ZOS.

Isprave koje se prilažu uz zahtjev za izdavanje odobrenja za privremeni boravak moraju biti u izvorniku ili ovjerenom presliku, a strane isprave i u ovjerenom prijevodu na hrvatski jezik te ovjerene sukladno posebnim propisima.³⁰ Diplomatska misija, odnosno konzularni ured zaprimljeni zahtjev za izdavanje odobrenja za privremeni boravak prosljeđuje na postupanje nadležnoj policijskoj upravi odnosno policijskoj postaji u Republiku Hrvatsku. Zahtjev rješava nadležna policijska uprava odnosno policijska postaja prema namjeravanom mjestu boravka državljanina treće zemlje.

Obrazac zahtjeva za izdavanje odobrenja za privremeni i stalni boravak (Obrazac 1a) bijele je boje, pravokutnog oblika, veličine 21x29,7 cm.³¹ Zahtjevu se prilaže fotografija u boji veličine 35x45 mm, dokaz o osiguranim sredstvima za uzdržavanje³², dokaz o zdravstvenom osiguranju³³, preslika valjane putne isprave koju će službena osoba ovjeriti nakon uvida u original putne isprave te dokaz kojim se opravdava svrha boravka. Bitno je naglasiti da dokaz o osiguranim sredstvima za uzdržavanje te dokaz o zdravstvenom osiguranju ne mora podnijeti član uže obitelji državljanina treće zemlje kojem je odobrena međunarodna zaštita.³⁴

Na fotografiji osoba mora biti fotografirana s lica, otkrivena čela, bez pokrivala za glavu (šešira, kape ili marame) i to tako da 70 do 80% visine fotografije pokazuje glavu osobe od brade do tjemena. Fotografija ne smije biti dotjerivana (retuširana) niti izrađena opremom za samofotografiranje. Fotografija mora biti izrađena na bijelom, sjajnom, tankom foto papiru.³⁵ Iznimno, od državljanina treće zemlje se može biti fotografiran s pokrivalom za glavu ako pokrivalo nosi radi vjerskih ili medicinskih razloga, pod uvjetom da pokrivalo ne prekriva obraze, bradu i čelo.³⁶

Po okončanju postupka policijska uprava odnosno policijska postaja obavještava diplomatsku misiju odnosno konzularni ured Republike Hrvatske da je zahtjev pozitivno riješen, temeljem čega diplomatska misija odnosno konzularni ured Republike Hrvatske

³⁰ Čl. 2. st. 1. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

³¹ Čl. 3. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

³² Ne podnosi član uže obitelji državljanina treće zemlje kojem je odobrena zaštita sukladno odredbama posebnog propisa kojim se regulira međunarodna zaštita.

³³ Ne podnosi član uže obitelji državljanina treće zemlje kojem je odobrena zaštita sukladno odredbama posebnog propisa kojim se regulira međunarodna zaštita.

³⁴ Čl. 58. ZOS.

³⁵ Čl. 4. st. 2. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

³⁶ Čl. 4. st. 3. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

obaviještava člana obitelji da podnese zahtjev za vizu temeljem koje će ući u Republiku Hrvatsku.

Dokazi kojima se opravdava svrha boravka

Dokaz kojim se može opravdati postojanje bračne zajednice je vjenčani list koji ne smije biti stariji od šest mjeseci. Ako se dokazuje postojanje izvanbračne zajednice, kao dokazi se mogu koristiti rodni list ne stariji od šest mjeseci, uvjerenje o slobodnom bračnom stanju ako iz rodnog lista nije vidljivo bračno stanje, izvod iz registra za izvanbračne zajednice ako se isti vodi u zemlji podrijetla, izjava izvanbračnih drugova o zajedničkom životu (zajedničko stanovanje zadnje tri godine prije podnošenja zahtjeva, izjave svjedoka o postojanju i trajanju izvanbračne zajednice i drugi dokaz o postojanju i trajanju izvanbračne zajednice). Ako je u izvanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete prilažu se rodni listovi djeteta i izvanbračnih drugova (ne stariji od šest mjeseci) ili uvjerenje o slobodnom bračnom stanju, ako iz rodnog lista nije vidljivo bračno stanje. Ako se dokazuje odnos djeteta - roditelj potrebno je dostaviti rodni list ili odluku nadležnog tijela o posvojenju djeteta. Ako se dokazuje neko drugo srodstvo ili postojanje ozbiljnih osobnih ili humanitarnih razloga, nužno je predočiti dokumentaciju iz koje nesporno proizlazi srodstvo između osoba i postojanje ozbiljnih osobnih ili humanitarnih razloga za spajanje obitelji. U ovom slučaju policijska postaja može putem diplomatske misije, odnosno konzularnog ureda Republike Hrvatske provjeriti činjenice na kojima se dokazuje postojanje osobnih ili humanitarnih razloga.³⁷

Za spajanje obitelji policijska uprava odnosno policijska postaja će za supružnika ili člana obitelji s kojim se traži spajanje obitelji, uvidom u Informativni sustav Ministarstva unutarnjih poslova, utvrditi da li osoba ima hrvatsko državljanstvo, odobren boravak sukladno odredbama Zakona o strancima ili odobrenu zaštitu sukladno ZMPZ.³⁸

Nadležna policijska uprava, odnosno policijska postaja podnositelju zahtjeva izdaje potvrdu o podnesenom zahtjevu. Ta potvrda sadrži ime i prezime državljanina treće zemlje, datum, mjesto, državu rođenja i državljanstvo državljanina treće zemlje koji traži privremeni boravak, datum podnošenja zahtjeva nadležnom tijelu, naziv nadležnog tijela, datum izdavanja, potpis službene osobe i pečat.³⁹

³⁷ Čl. 7. st. 1. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

³⁸ Čl. 7. st. 2. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

³⁹ Čl. 4. st. 4. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

Radi utvrđivanja predstavlja li državljaniin treće zemlje opasnost za javni poredak, policijska uprava odnosno policijska postaja dužna je u postupku izdavanja odobrenja za privremeni boravak zatražiti provjeru kod općinskog i županijskog suda te Ministarstva pravosuđa RH, a policijski službenici dužni su izvršiti provjere državljanina treće zemlje i u drugim potražnim evidencijama.⁴⁰

Nadopuna zahtjeva

Zahtjev za odobrenje privremenog boravka se može nadopunjavati s traženim dokumentima. Traženi dokumenti se dostavljaju tijelu koje je zaprimilo zahtjev. Također, moguće je dokumente predati i nadležnoj policijskoj upravi odnosno postaji putem koje se odlučuje o zahtjevu. To može učiniti osoba na osnovi čijeg statusa državljaniin treće zemlje traži reguliranje privremenog boravka. Policijska uprava odnosno postaja će o tome obavijestiti diplomatsku misiju odnosno konzularni ured Republike Hrvatske.⁴¹

Iznimke od uvjeta za odobrenje privremenog boravka

ZOS, uz obavezne uvjete koji se traže za odobrenje privremenog boravka, izričito navodi pojedine slučajeve u kojima nije potrebno ispunjavanje svih uvjeta koji se traže za odobravanje privremenog boravka te upućuje na određene olakšice. Tako propisuje da kada se radi o članu uže obitelji hrvatskog državljanina koji je podnio zahtjev za odobrenje privremenog boravka u svrhu spajanja obitelji, on ne mora ispunjavati uvjet kojim se traži da ima sredstva za uzdržavanje. Nadalje, takva osoba iznimno ne mora ispunjavati niti uvjet posjedovanja valjane putne isprave, i to kada se važeća putna isprava ne može pribaviti u diplomatsko-konzularnom predstavništvu strane države u Republici Hrvatskoj, a njegov identitet je moguće nedvojbeno utvrditi na drugi način.⁴²

Član uže obitelji osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom za odobrenje privremenog boravka u svrhu spajanja obitelji ne mora dokazivati postojanje sredstava za uzdržavanje te ne mora imati zdravstveno osiguranje.⁴³

⁴⁰ Čl. 4. st. 8. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

⁴¹ Čl. 4. st. 6. Pravilnik o statusu i radu državljanina trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

⁴² Čl. 56.a ZOS.

⁴³ Čl. 58. ZOS.

Razlozi neodobranja privremenog boravka

U slučaju podnošenja zahtjeva za privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji od strane više osoba koje se nalaze u poligamnom braku s osobom s odobrenom međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj, privremeni boravak će se odobriti samo jednom bračnom drugu.

Kada se radi o situaciji da je bračni ili izvanbračni drug oženjen ili je u dugotrajnoj vezi s drugom osobom ili se utvrdi da se radi o braku iz koristi, privremeni boravak neće biti odobren.

Drugi razlozi neodobranja privremenog boravka su već izdana dozvola za boravak i rad za sezonski rad članu obitelji državljanina treće zemlje, ako je odobren privremeni boravak u druge svrhe, pružatelju usluga, upućenim radnicima i pograničnom radniku, članu obitelji kod kojeg postoje razlozi za isključenje te zbog razloga zaštite nacionalne sigurnosti ili javnog poretka Republike Hrvatske. Spajanje obitelji se neće odobriti niti kada je priložena dokumentacija prijeverno stečena, prepravljena ili krivotvorena ili ako postoje dokazi ili ozbiljni i objektivni razlozi da bi državljanin treće zemlje boravio u Republici Hrvatskoj u svrhu različitu od one zbog koje podnosi zahtjev za odobrenje privremenog boravka, ili ako je u Schengenskom informacijskom sustavu izdano upozorenje u svrhu odbijanja ulaska i boravka.

Rok važenja privremenog boravka

Odobrenje za privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji izdaje se s rokom važenja do godine dana odnosno do isteka roka važenja odobrenja privremenog boravka osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom s kojom se traži spajanje obitelji.

Državljaninu treće zemlje koji je prethodno imao neprekidno odobren privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji u trajanju od najmanje dvije godine, odobrenje privremenog boravka u istu svrhu može se odobriti s rokom važenja do dvije godine, odnosno do isteka roka važenja privremenog boravka državljanina treće zemlje s kojim se traži spajanje obitelji.

3.2. Izdavanje vize

Članovi obitelji kojima je potrebna viza za ulazak u Republiku Hrvatsku moraju, nakon odobrenja privremenog boravka u svrhu spajanja obitelji, podnijeti zahtjev za izdavanje

vize. Zahtjev se podnosi u diplomatskoj misiji odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske. Ako Republika Hrvatska nema diplomatsku misiju/konzulat u nekoj državi, podnositelj može podnijeti zahtjev i u najbližem hrvatskom veleposlanstvu/konzulat.⁴⁴ Zahtjev za vizu podnosi se osobno. Iznimno, u opravdanim slučajevima, podnositelj ne mora osobno podnijeti zahtjev, ali mora osobno pristupiti u diplomatsku misiju odnosno konzulat radi izdavanja vize. Zahtjev za vizu podnosi se najranije tri mjeseca prije namjeravanoga putovanja.

Obrazac zahtjeva za vizu može se ispuniti i elektronskim putem na poveznici crovisa.mvep.hr. Obrazac je dostupan na više jezika - hrvatskom, engleskom, ruskom, ukrajinskom, turskom i albanskom jeziku. Dokumenti koji se prilažu uz zahtjev mogu se skenirati i na taj način priložiti. Nakon podnošenja zahtjeva, potrebno je kontaktirati nadležnu hrvatsku diplomatsku misiju odnosno konzulat sa serijskim brojem i PIN-om zahtjeva te dogovoriti s njima na koji način će se platiti pristojba. Iznimno, preuzimanje vize se može obaviti u nekoj drugoj hrvatskoj diplomatskoj misiji odnosno konzulatu na proputovanju u Republiku Hrvatsku.⁴⁵

Uz zahtjev je potrebno priložiti isprave o svrsi i uvjetima boravka u Republici Hrvatskoj. Potrebno je imati i putno zdravstveno osiguranje za pokriće troškova koji mogu nastati tijekom boravka u Republici Hrvatskoj. Ako se zahtjev podnosi prvi put, potrebno se osobno javiti u diplomatsku misiju, odnosno konzularni ured Republike Hrvatske radi uzimanja biometrijskih podataka, fotografiranja i uzimanja otisaka prstiju. Ako su se otisci prstiju već uzimali ranije (unutar 59 mjeseci), neće se uzimati ponovno, osim ako postoji opravdana sumnja u identitet.⁴⁶

Nakon okončanja postupka po zahtjevu za izdavanje vize, diplomatska misija odnosno konzularni ured poziva člana obitelji radi unošenja naljepnice u putnu ispravu. Po dolasku u Republiku Hrvatsku, član obitelji u nadležnoj policijskoj upravi odnosno postaji podnosi zahtjev za izdavanje biometrijske dozvole boravka.

Pregled svih hrvatskih diplomatskih predstavništava u drugim državama dostupan je na poveznici <http://www.mvep.hr/hr/predstavnistva/dmkurh-u-svijetu/>.

Dopuštenost vize

⁴⁴ Informacija dobivena od MVEP-a putem maila upućenom UNHCR-u dana 19.8.2019.

⁴⁵ Informacija dobivena od MVEP-a putem maila upućenom UNHCR-u dana 19.8.2019.

⁴⁶ Čl. 21. st. 3. ZOS.

Zahtjev će biti dopušten ako je podnesen manje od tri mjeseca prije namjeravanog putovanja, na propisanom obrascu, ako je uz njega predložena putna isprava i priložena fotografija, prikupljeni biometrijski podaci te uplaćena propisana upravna pristojba. Iznimno, zahtjev koji ne ispunjava sve navedene uvjete može se smatrati dopuštenim ako postoje humanitarni razlozi ili nacionalni interes Republike Hrvatske.⁴⁷

Za putnu ispravu je potrebno da vrijedi još najmanje tri mjeseca nakon namjeravanog datuma odlaska iz Republike Hrvatske, sadrži najmanje dvije prazne stranice, te da je izdana u posljednjih 10 godina. Iznimno, u opravdanim slučajevima žurnosti, viza se može unijeti u putnu ispravu čiji je rok valjanosti kraći.⁴⁸

Rok za odlučivanje o zahtjevu za izdavanje vize je petnaest dana od dana podnošenja zahtjeva. Radi opravdanih razloga rok se može produžiti do trideset, odnosno šezdeset dana.⁴⁹

Viza se može odbiti zbog zakonom propisanih razloga. Ako nisu ispunjeni gore navedeni uvjeti, zahtjev za izdavanje vize će biti nedopušten i sve priložene isprave se vraćaju kao i iznos uplaćene upravne pristojbe vraća te se uništavaju prikupljeni biometrijski podaci. Odluka o odbijanju vize i razlozi odbijanja dostavljaju se na propisanom obrascu. Na tu odluku postoji pravo žalbe u roku od petnaest dana od dana dostave odluke. Žalba se predaje diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske. O žalbi odlučuje Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH te žalba ne odgađa izvršenje odluke.

Dozvola boravka

Prema Pravilniku o izmjenama i dopunama pravilnika o statusu i radu državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj, umjesto zahtjeva za izdavanje vize primjenjivat će se postupak izdavanja dozvole boravka posredstvom diplomatskih misija odnosno konzularnih ureda Republike Hrvatske kada se ispune tehnički uvjeti. Prema informacijama kojima HPC raspolaže do rujna 2019. godine se još uvijek nisu primjenjivale spomenute odredbe. Novim odredbama propisano je da kada se radi o državljanima zemlje za čiji je ulazak u Republiku Hrvatsku potrebna viza, nakon odobrenog privremenog boravka, a umjesto zahtjeva za izdavanje vize, bit će potrebno predati zahtjev za izdavanje dozvole boravka diplomatskoj misiji odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske. Nakon utvrđivanja identiteta, podaci će se u obrazac zahtjeva za izdavanje dozvole boravka ispisivati iz sustava Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH, što će biti potrebno potpisati. Zatim će se uzimati otisci

⁴⁷ Čl.22. ZOS.

⁴⁸ Čl.24. ZOS.

⁴⁹ Čl.23. ZOS.

prstiju, osim ako se radi o djetetu do navršene šeste godine života. Potpis se neće tražiti ako se radi o djetetu do navršene dvanaeste godine života. Diplomatska misija odnosno konzularni ured Republike Hrvatske izdat će potvrdu o podnijetom zahtjevu.

U dozvoli boravka za člana obitelji azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom koji je državljanin treće zemlje u rubriku: »vrsta dozvole« upisivat će se riječi: »privremeni boravak«, a u rubriku: »napomene«: »član obitelji azilanta«, odnosno »član obitelji stranca pod supsidijarnom zaštitom. Ako je nepoznata adresa stanovanja u Republici Hrvatskoj i/ili osobni identifikacijski broj (OIB) isti se neće navesti, ali će biti potrebno u roku od 3 dana od ulaska u Republiku Hrvatsku u policijskoj upravi odnosno postaji izvršiti prijavu boravišta i adrese stanovanja.

Izrađena dozvola boravka preuzimat će se isključivo u diplomatskoj misiji odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske u kojem je zahtjev podnesen. Ako se ne preuzme u roku od petnaest dana od dana dostave poziva za uručenje ili ako osoba odustane od preuzimanja dozvole, diplomatska misija odnosno konzularni ured će poništiti dozvolu boravka.⁵⁰

5. IZAZOVI U OSTVARIVANJU PRAVA NA SPAJANJE OBITELJI

Veliki broj osoba koje dolaze u Republiku Hrvatsku iz ratom zahvaćenih zemalja ostavljaju u zemljama podrijetla svoje obitelji, srodnike i prijatelje. Tijekom dugogodišnjeg rada Hrvatskog pravnog centra s osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom te savjetovanjem istih u ostvarivanju zakonom definiranih prava, najviše pitanja i nejasnoća odnosilo se upravo na ostvarivanje prava na spajanje obitelji. Razlog tome leži u činjenici da je sam pristup postupku spajanja obitelji u samim počecima izrazito otežan za osobe koje se nalaze u ratom zahvaćenim zemljama te kojima je sam izlazak iz zemlje bitno onemogućen kao i ulazak u zemlju u kojoj se nalazi hrvatska diplomatska misija odnosno konzularni ured. Pribavljanje potrebnih dokumenata prevedenih na hrvatski jezik također predstavlja prepreku prilikom ostvarivanja toga prava. Na kraju, financijske mogućnosti osoba koje se žele spojiti su često oslabljene zbog okolnosti u kojima se nalaze. Stoga, unatoč jasnoj zakonskoj regulativi, potrebno je suradnjom među institucijama u Republici Hrvatskoj te diplomatskim

⁵⁰ Čl. 30. Pravilnik o statusu i radu državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 116/2018).

misijama odnosno konzularnim uredima Republike Hrvatske u zemljama podrijetla, pokušati iznaći rješenja kojima bi se sam pristup postupku spajanja obitelji olakšao osobama koja se nalaze u ratom zahvaćenim zemljama ili su žrtve progona u svojim zemljama, a istovremeno i pripadnici ranjivih skupina osoba, te se kroz institut spajanja obitelji pokušaju spojiti sa svojim obiteljima i osigurati si dostojan i siguran život.

Ovdje razmatramo najvažnije probleme i izazove u spajanja obitelji zamijećene u praksi od strane Hrvatskog pravnog centra i drugih organizacija, s mogućim rješenjima.⁵¹

Problem u praksi predstavlja ne zaprimanje zahtjeva za pokretanje postupka spajanja obitelji od strane veleposlanstava i/ili konzularnih predstavništava Republike Hrvatske zbog nekompletne dokumentacije. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova trebalo bi poslati uputu o postupanju veleposlanstvima i/ili konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske o obvezi zaprimanja zahtjeva za pokretanje postupka spajanja obitelji, bez obzira na dostavljenu nepotpunu dokumentaciju.

Dugotrajno čekanje na uzimanje u obradu predanog zahtjeva za pokretanje postupka spajanja obitelji, jer se u praksi zakonom propisani rokovi ne poštuju, također predstavlja izazov. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova trebalo bi poslati uputu o postupanju svim veleposlanstvima i/ili konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske da kada zaprimaju zahtjeve osoba/članova obitelji za spajanje s osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj, zaprimljeni zahtjev obavezno žurno prosljede na rješavanje u policijsku postaju u što je moguće kraćem roku.

Nadalje, u praksi problem predstavlja velika udaljenost veleposlanstava i/ili konzularnih predstavništava Republike Hrvatske od zemalja podrijetla u kojima se nalaze osobe koje žele podnijeti zahtjev za spajanje obitelji s osobom koji ima odobrenu međunarodnu zaštitu u Republici Hrvatskoj zbog propisane obveze osobnog dolaska, a koja je u nekim slučajevima neizvediva i nemoguća. Stoga je potrebno razmotriti moguće sklapanje bilateralnih sporazuma s veleposlanstvima drugih europskih država koja bi zaprimala zahtjeve za spajanje obitelji. Važno je zakonski odrediti da osobe koje se nalaze u Republici Hrvatskoj, a s kojima se članovi obitelji spajaju, mogu podnijeti zahtjev za spajanje obitelji u Republici Hrvatskoj.

⁵¹ Problemi i preporuke za rješavanje proizlaze iz zaključaka sa stručnog skupa „Postupak spajanja obitelji u propisima i praksi“ koji je održan 15. listopada 2019. u organizaciji Hrvatskog pravnog centra i UNHCR-a Hrvatska. Na skupu su sudjelovali predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, djelatnici organizacija civilnog društva, međunarodnih organizacija, odvjetnici, djelatnici centara za pružanje usluga u zajednici i domova za odgoj djece i mladeži, predstavnici pravobranitelja, centara za socijalnu skrb - socijalni radnici/posebni skrbnici i prevoditelji.

Pojedini počasni konzuli Republike Hrvatske koji se nalaze u državama u kojima nema diplomatskih misija i/ili konzularnog predstavništva Republike Hrvatske, nisu skloni sudjelovati u povezivanju između osoba u potrebi i veleposlanstava i/ili konzularnih predstavništava Republike Hrvatske, što stvara neujednačenu praksu u postupanju. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova trebalo bi poslati uputu počasnim konzulima Republike Hrvatske da u takvim slučajevima posreduju između članova obitelji koji se žele spojiti s osobom s odobrenom međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj i nadležnih hrvatskih veleposlanstava i/ili konzularnih predstavništava, kako bi olakšali pokretanje postupka spajanja obitelji osobama kojima je zbog udaljenosti zemalja podrijetla od hrvatskih veleposlanstava i/ili konzularnih predstavništava pristup onemogućen i/ili otežan.

Članovi obitelji koje se žele spojiti s osobom s odobrenom međunarodnom zaštitom, a koji se nalaze u ratom zahvaćenim zemljama, često ne mogu pribaviti putne isprave što onemogućuje pokretanje samog postupka. Stoga je potrebno omogućiti osobama u potrebi iznimku u vidu pribavljanja putne isprave ako dokaže da je isto nemoguće, uvođenjem takve iznimke noveliranjem ZOS-a.

Problem predstavlja i pribavljanje dokumenata koji dokazuju srodstvo s osobom s odobrenom međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj. Stoga je potrebno propisati koje isprave i/ili dokazi bi mogli dokazivati srodstvo umjesto službenih dokumenata. Dokumenti o srodstvu bi se mogli jednostavno pribaviti putem Viber-a/WhatsApp-a, dok veći problem predstavlja utvrđivanje srodstva između djeteta i roditelja kada nemaju dokumente. Pri utvrđivanju srodstva, a i općenito u postupku, uvijek treba voditi računa o mogućim opasnostima poput trgovanja ljudima, posebice kada se radi o djeci te u takvim situacijama potrebno je utvrditi najbolji interes djeteta.

U praksi postoji veliki problem financiranja troškova putovanja koji uključuju troškove avionskih karata, pristojbi, putnog zdravstvenog osiguranja, troškove putovanja do zemlje u kojoj se nalazi diplomatska misija i/ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske, te financiranja troškova smještaja/boravka dok se čeka odluka. Takvi troškovi mogli bi se financirati kroz određene programe i projekte. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku potrebna sredstva za ostvarivanje tog prava trebalo bi propisati kao socijalnu mjeru i da se na taj način dio tih troškova refundira obiteljima i ranjivim skupinama osoba poput djece bez pratnje i sl. Financiranje troškova potrebnih da bi se obitelji spojile bilo bi moguće i putem projekata koji se financiraju iz AMIF-a ili Europskog socijalnog fonda.

S obzirom na uvođenje dozvole boravka umjesto vize, te na činjenicu da se te odredbe još ne primjenjuju u praksi dok se ne ispune tehnički uvjeti, potrebno je da svi akteri u sustavu budu na vrijeme obaviješteni o trenutku ispunjavanja tehničkih uvjeta.

Primijećeno je da su pojedini akteri u sustavu nedovoljno educirani o temi spajanja obitelji, kao i da je javnost također nedovoljno senzibilizirana tj. upoznata s problemima ove ranjive kategorije ljudi. Stoga je nužna edukacija relevantnih aktera i senzibilizacije javnosti o ovom problemu putem održavanja stručnih skupova i/ili edukacija te raznih kampanja.

Konačno, postupak spajanja obitelji je kompliciran i nekada nedostižan postupak za osobe koje se žele spojiti s osobom s odobrenom međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj. S obzirom na kompliciranost postupka koji uključuje sve navedene probleme, potrebno je pojednostaviti postupak spajanja obitelji ili barem osigurati primjenu određenih posebnih postupovnih jamstava za ranjive skupine osoba koje se spajaju, putem izmjenjene zakonske regulative i primjene zakona u praksi, poštivajući sve ustavne postulate o zaštiti temeljnih prava svih građana.